

**University of
Zurich**^{UZH}

**Zurich Open Repository and
Archive**

University of Zurich
Main Library
Strickhofstrasse 39
CH-8057 Zurich
www.zora.uzh.ch

Year: 2021

**Dincolo de structuralism. Scrisori către Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii
în secolul al XX-lea (IV)**

Kabatek, Johannes ; Bleortu, Cristina

Posted at the Zurich Open Repository and Archive, University of Zurich

ZORA URL: <https://doi.org/10.5167/uzh-202944>

Journal Article

Published Version

Originally published at:

Kabatek, Johannes; Bleortu, Cristina (2021). Dincolo de structuralism. Scrisori către Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii în secolul al XX-lea (IV). *Limba română*:60-63.

Johannes KABATEK

Cristina BLEORȚU

Dincolo de structuralism. Scrisori către Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii în secolul al XX-lea (IV)

J. K. – profesor universitar doctor, șeful Catedrei de limbi romanice a Universității din Zürich (Elveția). Este unul dintre cei mai mari promotori ai lingvisticii coșeriene, director al Arhivelor Eugeniu Coșeriu.

Ceea ce ne propunem în acest număr este să prezentăm trei scrisori din corespondența Coșeriu-Berejan din cadrul proiectului „Dincolo de structuralism. Scrisori către Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii sec. al XX-lea” de la Universitatea din Zürich.

Din prefața cărții *Lingvistică din perspectivă spațială și antropologică* (Coșeriu, 1994), scrisă de Silviu Berejan, aflăm amănunte legate despre corespondența dintre cei doi lingviști. Astfel, Berejan (1994:13-14) afirma:

C. B. – doctor în filologie, cercetătoare, Universitatea din Zürich (Elveția). Autoare a numeroase articole. Participantă la realizarea unor proiecte internaționale de la Universitățile din Barcelona, Oviedo, Zürich, Iași.

Făcusem de acum un oarecare schimb de scrisori și de lucrări, primisem în câteva rînduri cîte un set de extrase de la Dumnealui pînă în momentul primei întîlniri, care s-a produs abia în aprilie 1968, la recepția de inaugurare oferită de Academia Română participanților la cel de-al XII-lea Congres Internațional de Lingvistică și Filologie Romanică în sala mare a restaurantului bucureștean „Athénée Palace”. Venisem acolo în componența delegației sovietice (pentru pri-

Partea a III-a vezi „Limba Română” (Chișinău), nr. 1 (261), 2021, p. 54-56.

ma oară la un asemenea for), eram curios să-l cunosc în persoană (căci pînă atunci îl vedeam doar în scrieri ca pe un semizeu al „Olimpului lingvistic”, inaccesibil pentru muritorii de rînd).

Tot din acest volum aflăm că Berejan și Coșeriu s-au revăzut abia după aproape douăzeci de ani, la al XIV-lea Congres Internațional al Lingviștilor, din Berlin, iar apoi cu ocazia numirii lui Coșeriu ca membru de onoare al Academiei de Științe din Moldova (1991), eveniment care a contribuit ca „numărul traducerilor directe din opera profesorului [...] să sporească. [...] aceste traduceri apar acum în special în Moldova, la baștina maestrului, realizate fiind de lingviștii din dreapta și stînga Prutului. [Iași și Chișinău]” (Berejan 1994: 12).

Ba mai mult: acest volum ne ajută la o mai bună contextualizare a acestor scrisori. Berejan face și el referire la întâlnirea din Tutzing (pe care o menționează Coșeriu în scrisoarea sa) unde s-au reîntîlnit cu ocazia Simpozionului Internațional „Rumänisch: Typologie, Klassifikation, Sprachcharakteristik”, dar și la invitația Academiei de Științe din Moldova și la participarea la *Congresul al XVII-lea al Academiei Americano-Române*:

În iulie 1993 Eugeniu Coșeriu este pentru a doua oară la Chișinău, răspunzînd unei invitații mai vechi a Institutului de Lingvistică al A. Ș. M. și totodată pentru participarea, în calitate de invitat de onoare, la Congresul al XVIII-lea al Academiei Americano-Române ce și-a desfășurat lucrările sub genericul „Moldova: deschideri științifice și culturale spre Vest. [...]

După ce Congresul ARA și-a încheiat lucrările, a avut loc, tot în incinta Institutului de Lingvistică, o masă rotundă, consacrată denumirii limbii vorbite de populația băștinașă din Republica Moldova. Alocuțiunea de bază a fost rostită de membrul de onoare al A. Ș. M. prof. dr. Eugen Coșeriu, pe marginea căreia au luat cuvîntul mai apoi și alți vorbitori și pe baza căreia a fost adoptată o Declarație cu motivarea istorică a denumirii de limbă română. [...]

Tot în perioada Congresului, primăria din Chișinău, urmînd exemplul Iașului și Sucevei, l-a distins pe prof. dr. E. Coșeriu cu titlul de Cetățean de Onoare al Municipiului Chișinău, conferit pentru prima dată unei persoane din străinătate (Berejan 1994: 18-19).

Prezentăm în continuare cele trei scrisori:

Tübingen, 15.VI.993

Acad. Silviu Berejan
Academia de Științe
Institutul de Lingvistică
Chișinău, R. Moldova

Mult stimată Doamnă Berejan,

Mi-ar face foarte mare plăcere să accept invitația la Chișinău pe care mi-ați comunicat-o acu câteva luni din partea Institutului de Lingvistică al Academiei (cred că era vorba de zece zile) și pentru care vă mai mulțumesc încă o dată. Pe de altă parte, cum v-am spus la Tutzing, aș dori să particip la Congresul Academiei Româno-Americane care se va întruni la Chișinău între 12 și 16 iulie. Dar problema mea permanentă este, precum știți, problema timpului, care nu-mi ajunge pentru toate. De aceea v-aș ruga mult să-mi comunicați cât mai curînd (cel mai bine: prin fax) dacă s-ar putea combina amîndouă lucrurile, adică: invitația Dvs. (cu activitatea prevăzută pentru mine la Institut) și participarea la congresul ARA. În acest caz, aș putea sosi la Chișinău pe data de 10 iulie (cu avionul de la Frankfurt) și aș rămîne pînă pe data de 17 iulie. [...]

Cu reînnoite mulțumiri și multe urări de bine.

Al Dvs.
Eugenio Coseriu

* * *

8 iunie 1993

Iubite doamnă profesor,

Am primit faxul Dvs. pentru care vă sînt foarte recunoscător și mă grăbesc să vă răspund.

Sîntem de acord, desigur, să combinăm venirea Dvs. la Congresul ARA și invitația Institutului de lingvistică în perioada pe care o indicați: 10 iulie (sosirea) – 17 iulie (plecarea). Cu întreținerea noastră, bineînțeles.

Cît privește viza, în invitația oficială (pe care o anexez faxului) este prevăzut că o puteți căpăta în aeroportul din Chișinău la prezentarea invitației alăturate.

Ne-a telefonat și doamna Fassel în privința Dvs., dar n-a vorbit cu mine (cred că e vorba de aceleași lucruri după cum mi s-a transmis).

Cu speranța de a ne revedea foarte curînd

Al Dvs.
S. Berejan

* * *

Tübingen, 15.VI.993

Acad. Silviu Berejan
Academia de Științe
Institutul de Lingvistică
Chișinău, Moldova

Iubite Domnule Berejan,

Mulțumesc frumos pentru răspunsul atît de rapid și pentru trimiterea invitației la Congresul ARA (pe care de altfel, am primit-o și direct de la Dl. Andrieș). Voi sosi deci la Chișinău pe data de 10 iulie, la orele 20.20 (am Aèroflot 864, de la Frankfurt), și voi pleca pe data de 17 iulie, la orele 11.10 (Aèroflot 863, spre Frankfurt). Datele care mi se cer în invitație le-am trimis deja D-lui Andrieș. Cît privește programul meu de activitate la Institut și, eventual, la universitate, vă rog să-l hotărâți Dvs. de acord cu ceilalți colegi și prieteni. [...]

Cu o frățească îmbrățișare,
Eugenio Coseriu

Referințe bibliografice

Coșeriu, Eugen (1994): *Lingvistică din perspectivă spațială și antropologică*. Chișinău, Știința.

Berejan, Silviu (1994): „În loc de prefață: Un rege al lingvisticii pornit de pe plaiuri moldovene”. În Coșeriu, Eugen, *Lingvistică din perspectivă spațială și antropologică*, Chișinău, Știința, p. 7-21.

REVISTA APARE SUB AUSPICIILE
ACADEMIEI ROMÂNE

limba
ROMÂNĂ

Revistă de știință și cultură

Nr. 2 (262), martie - aprilie 2021
CHIȘINĂU

R|O|M|Ă|N|Ă

Apare la Chișinău din 1991

ISSN 0235-9111

- Fondatori** Ion DUMENIUK, Nicolae MĂTCAȘ, Alexandru BANTOȘ
- Editor** Echipa redacției
- Redactor-șef** Alexandru BANTOȘ
- Redactor-șef adjunct** Ana BANTOȘ
- Secretar general de redacție** Alex MARCHITAN
- Redactori** Jana CIOLPAN
Viorica-Ela CARAMAN
Victoria POPOVICI
- Concepție grafică** Mihai BACINSCHI
- Coperta** Coperta I-a: Andrei NEGURĂ, *Interferențe* (fragment)
- Colegiul de redacție** Ștefan AFLOROAEI (Iași), Gheorghe Mihai BĂRLEA (Baia Mare), Iurie BOJONCĂ (Veneția), Iulian BOLDEA (Târgu-Mureș), Mircea BORCILĂ (Cluj), Gheorghe CHIVU (București), Dorin CIMPOEȘU (București), Ion CIOCANU, Theodor CODREANU (Huși), Mircea COLOȘENCO (București), Mircea A. DIACONU (Suceava), Stelian DUMISTRĂCEL (Iași), Andrei EȘANU, Ion I. IONESCU (Iași), Nicolae MĂTCAȘ, Ioan MILICĂ (Iași), Vlad MISCHEVCA, Viorica MOLEA, Cristinel MUNTEANU (Brăila), Eugen MUNTEANU (Iași), Ioan-Aurel POP (București), Adrian Dinu RACHIERU (Timișoara), Mina-Maria RUSU (București), Ala SAINENCO (Botoșani), Victor SPINEI (București), Constantin ȘCHIOPU, Victor A. VOICU (București)

Revista „Limba Română” este editată cu sprijin financiar din Fondul Recurent al Donatorilor – Academia Română

Orice articol publicat în revista „Limba Română” reflectă punctul de vedere al autorului și nu coincide neapărat cu cel al redacției

Textele nepublicate nu se recenzează și nu se restituie

Pentru corespondență:

**Ap. 226, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 64, Chișinău,
MD-2001, Republica Moldova. Tel.: (+373) 22 23 44 12, (+373) 22 23 87 03
e-mail: limbaromanachisinau@gmail.com
pagina web: www.limbaromana.md**

S U M A R

ARGUMENT

- Alexandru BANTOȘ
„În Unire stă puterea” 9

REÎNTREGIREA ȘI NOI

- Ioan-Aurel POP
Unirea Basarabiei cu România 14

- Alexandru ARSENI
**Reunificarea națională și teritorială a românilor –
legalitate și legitimitate** 19

EVENIMENT

- Decret de decorare semnat de Președintele României,
domnul Klaus Iohannis** 31

- Tatiana ROTARU în dialog cu Ion TIGHINEANU
Academia de Științe a Moldovei: ani de căutări și afirmare 33

COȘERIANA

- Eugen MUNTEANU
**O revelație documentară: 18 scrisori inedite ale lui Gheorghe Ivănescu
către Eugeniu Coșeriu (VI)** 52

- Johannes KABATEK, Cristina BLEORȚU
**Dincolo de structuralism. Scrisori către Eugeniu Coșeriu
și istoria lingvisticii în secolul al XX-lea (IV)** 60

CUVINTE DEZVELITE

- Stelian DUMISTRĂCEL
De-ale gurii 64

TERMINOLOGIE ȘI LIMBAJ

- Sanda Maria ARDELEANU
„Corectitudinea politică”, între clișeul lingvistic și manipulare 68
- Alexandru M. TĂNASE
Prefacerile Limbii Române – de la socialism la tranziție 74

CUM SCRIEM, CUM VORBIM

- Ion HAINEȘ
Exprimarea corectă, semn al culturii noastre 83
- Mihaela Malea STROE
O punte peste Prut 88

ONOMASTICĂ

- Tatiana TREBEȘ
Influența sovietică asupra inventarului de nume tradițional (1944-1989) 92

RECITIREA CLASICILOR

- Cristinel MUNTEANU
Tudor Arghezi în ipostaza de filosof liric al limbajului 100

CRITICĂ. ESEU

- Adrian Dinu RACHIERU
Ileana Mălăncioiu sau „Poezie în alb-negru” 109
- Iulian BOLDEA
Solomon Marcus. Limbajul matematicii și universul poeziei 117

INTERFERENȚE CULTURALE

- Mircea COLOȘENCO
Miguel de Cervantes, Don Quijote și Mihail Sorbul – o trinitate astrală în conjuncție literară 123

ANA BANTOȘ. ANIVERSARE

Arcadie SUCEVEANU	
Caratele nobleței	129
Theodor CODREANU	
Ana Bantoș sub zodia împlinirii	136
Terezia FILIP	
Literatura română a Basarabiei postbelice prin grila analitică și conceptuală a Anei Bantoș	148
Vitalie RĂILEANU	
Ana Bantoș și deschiderea spre adevărata literatură	157
Ana BANTOȘ	
Profesorul Gheorghe Dodiță. Reafirmarea adevărului ca valoare supremă	162

ITINERAR EDITORIAL

Viorica ELA-CARAMAN în dialog cu Gheorghe ERIZANU	
Nu ne-am propus să educăm cititorul, ci i-am oferit oportunități de lectură	170

PRO DIDACTICA

Constantin ȘCHIOPU	
Formarea la elevi a competenței de apreciere a operei literare	179
Marcela VÎLCU	
Lecția de tipul atelier de creație	186
Maria HADÎRCĂ	
Perspectivă inter-și transdisciplinare de formare a competenței de comunicare	195
Maria BUTUC	
Reconfigurarea demersului didactic în contextul învățării la distanță	204
Viorica OLEINIC	
Recanonizarea lui Creangă	212
Elena VOROTNEAC	
Imaginea femeii și sentimentul iubirii în romanul „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” de Camil Petrescu: repere de interpretare	222
Silvia STRĂTILĂ	
Intelectualul mai caută adevărul în moralitate	231

IN MEMORIAM

- Ioan Nicolae POP
Discursul lui Nicolae Dabija: o temă pentru acasă 237

ÎNSEMNE IDENTITARE

- Stoica LASCU
Intellectualii români de sorginte aromână și necesitatea scrierii în dialect la începutul secolului al XX-lea 244

REGISTRU ACTUAL

- Dorin CIMPOEȘU
Gubernarea socialistă (noiembrie 2019 – martie 2021) 261

EX CIVITATE

- Ion I. IONESCU
Despre criză, urgență, libertate, siguranță, constrângere... 272

CĂRȚI ȘI ATITUDINI

- Vlad CIORICI
Cartea care învinge războiul informațional al Rusiei împotriva României și Republicii Moldova 284

LECȚIILE ISTORIEI

- Ioan C. POPA
Cum a fost restabilită granița de vest a României Mari 291
- Ion CONSTANTIN
Împrejurările istorice ale intrării României în războiul împotriva URSS (iunie 1941). Câteva reamintiri și considerații (II) 302

DIALOGUL ARTELOR

- Constantin SPÎNU
Etape și opțiuni artistice în opera plasticianului Andrei Negură 316
- Andrei NEGURĂ
Filiera identitară – axă ideatică a creației (pagini color) I-VIII